

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
- Γ. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)**

12 Ιανουαρίου 2009

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο συγκυρίας: **3 Φεβρουαρίου 2009**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-27, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008

α) Ε.Ε.-27 – Ευρωζώνη: Σε νέα ιστορικά χαμηλά επίπεδα το οικονομικό κλίμα σε ΕΕ-27 και Ευρωζώνη

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Δεκέμβριο συνεχίζει την πτωτική πορεία των προηγούμενων μηνών και σημειώνει νέα ισχυρή υποχώρηση, τόσο στην **Ευρωπαϊκή Ένωση** όσο και την **Ευρωζώνη**. Χάνοντας επτά με οκτώ μονάδες περίπου, ο δείκτης στην πρώτη διαμορφώνεται στις 63,5 μονάδες και στην τελευταία στις 67,1, επιδόσεις που συνιστούν τις χαμηλότερες από τον Ιανουάριο του 1985, όταν και εναρμονίστηκαν όλες οι έρευνες στην Ευρώπη. Οι επιχειρηματικές προσδοκίες επιδεινώνονται εκ νέου σε όλους τους τομείς, αντανakλώντας τη γενικευμένη απαισιοδοξία, καθώς η πορεία της ζήτησης και της δραστηριότητας είναι πτωτική. Εντονότερη είναι η πτώση στη **Βιομηχανία** και το **Λιανικό Εμπόριο**, με τους σχετικούς δείκτες να υποχωρούν αισθητά και στις δύο ζώνες, ενώ και ο δείκτης προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** σημειώνει νέο ιστορικό χαμηλό από την καθιέρωσή του προ δώδεκα ετών. Αντίθετα, η πτώση είναι ηπιότερη τον Δεκέμβριο στον τομέα των **Κατασκευών**, με αποτέλεσμα ο δείκτης να συγκλίνει μεν, αλλά να απέχει ακόμα από το χαμηλότερο σημείο του που είχε σημειωθεί τον Οκτώβριο του 1993. Ραγδαία είναι και η υποχώρηση της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης** σε όλες τις χώρες, με αποτέλεσμα και εδώ ο σχετικός δείκτης να σημειώνει τη χαμηλότερη τιμή που έχει ποτέ καταγραφεί στις έρευνες οικονομικής συγκυρίας. Αναλυτικότερα:

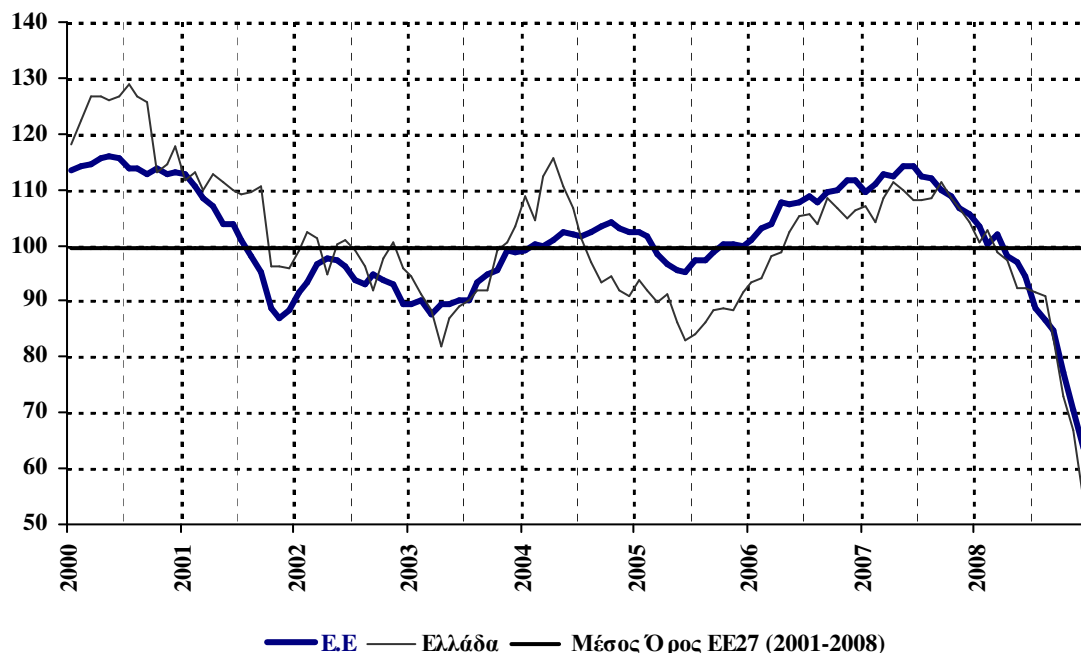
Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2007=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

	2001-2008					Μ.Ο έτους						
	Μ.Ο.	Max	Min			2004	2005	2006	2007	2008		
ΕΕ-27	99,3	114,1 Μαι-07	63,5 Δεκ-08			101,8	98,6	107,5	110,8	88,9		
Ευρωζώνη	98,4	112,0 Ιαν-01	67,1 Δεκ-08			98,7	97,4	106,3	108,4	89,9		
Ελλάδα	98,3	115,5 Απρ-04	54,3 Δεκ-08			102,2	88,6	102,3	108,0	87,0		
2007												
	I	Φ	Μ	A	Μ	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	109,7	111,0	112,9	112,5	114,1	114,1	112,3	112,2	109,8	108,8	106,6	105,8
Ευρωζώνη	108,6	109,0	110,6	110,4	111,6	111,1	110,4	109,4	106,3	105,4	104,1	103,4
Ελλάδα	106,9	104,1	108,3	111,2	109,9	108,1	108,2	108,3	111,2	108,6	106,8	104,3
2008												
	I	Φ	Μ	A	Μ	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	103,3	100,2	101,9	98,0	97,1	94,6	88,8	86,7	84,9	77,2	70,5	63,5
Ευρωζώνη	101,7	100,2	99,6	97,1	97,6	94,8	89,5	88,5	87,5	80,0	74,9	67,1
Ελλάδα	100,6	102,7	98,9	97,4	92,4	92,2	91,6	90,8	83,4	72,9	66,7	54,3

Σημείωση: Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (1990-2006=100) υπολογίζεται με βάση τους επιμέρους Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες, καθώς και το Δείκτη Εμπιστοσύνης στους Καταναλωτές.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-27 και Ελλάδα
(1990-2007=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

- Στη **Βιομηχανία** ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών χάνει επτά με οκτώ μονάδες τον Δεκέμβριο και στις δύο ζώνες και διαμορφώνεται στο -32 και -33 σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Τόσο οι εκτιμήσεις για τα *επίπεδα των παραγγελιών* όσο και οι προβλέψεις για την *εξέλιξη της παραγωγής* είναι κατά πολύ δυσμενέστερες του προηγούμενου μήνα, ενώ αντίστοιχα διογκώνονται και τα αποθέματα, καθώς περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Νοέμβριο κρίνουν το ύψος τους ανώτερο του φυσιολογικού για την εποχή.
- Στις **Υπηρεσίες**, η κοινή πτώση των πέντε μονάδων φέρνει το δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στο -23 και -17 σε ΕΕ και Ευρωζώνη, όταν μόλις πριν από τρεις μήνες (Σεπτέμβριος), βρίσκονταν στο -4 και 0 αντίστοιχα. Έντονα αρνητικές είναι οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την *τρέχουσα δραστηριότητά τους* και ακόμα πιο απαισιόδοξες οι εκτιμήσεις τους για την *πορεία της ζήτησης* κατά το τελευταίο τρίμηνο. Επιπροσθέτως δεν φαίνεται να προσδοκάται σύντομα κάποια ανάκαμψη, καθώς οι προβλέψεις για την *εξέλιξη της ζήτησης* το επόμενο διάστημα εξακολουθούν να χειροτερεύουν, περισσότερο έντονα στην Ευρωζώνη και λιγότερο - για αυτόν τουλάχιστον τον μήνα - στην ΕΕ.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο** η πτώση είναι μεγαλύτερη και κοινή (έξι μονάδες) και στις δύο ζώνες, με αποτέλεσμα ο σχετικός δείκτης να σημειώνει την ιστορικά χαμηλή τιμή των -24 μονάδων σε ΕΕ και τη αρκετά χαμηλή τιμή των -19 μονάδων στην Ευρωζώνη. Από τα επιμέρους στοιχεία του δείκτη, οι εκτιμήσεις για την *τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* επιδεινώνονται δραματικά και στις δύο ζώνες στην ΕΕ, παρουσιάζοντας

πτώση 10 μονάδων. Η κακή πορεία των πωλήσεων οδηγεί σε νέα διόγκωση των αποθεμάτων ενώ και εδώ οι προσδοκίες για την εξέλιξη *των πωλήσεων τους επόμενους μήνες* παραμένουν δυσοίωνες και έντονα αρνητικές.

- Η ηπιότερη πτώση των τριών μονάδων που καταγράφεται στις **Κατασκευές**, οδηγεί τους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών σε ακόμα πιο χαμηλά επίπεδα, στις -32 και -27 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη, επιδόσεις που είναι οι χαμηλότερες της τελευταίας 15-ετίας. Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για το *επίπεδο των εργασιών* τους επιδεινώνονται κατά περίπου 4 μονάδες, εξέλιξη που συνεχίζει να τροφοδοτεί με αρνητικά μηνύματα την *απασχόληση* στον κλάδο σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, καθώς οι προβλέψεις για την εξέλιξη της είναι ακόμα δυσμενέστερες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** συνεχίζει την πτωτική του πορεία, καθώς χάνει τέσσερις και πέντε μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα, απώλειες που είναι ασυνήθεις για τις διακυμάνσεις αυτού του δείκτη. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την *οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους* παραμένουν αμετάβλητες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα και πάντα σε χαμηλά επίπεδα και στις δύο ζώνες. Αντίθετα επιδεινώνονται σημαντικά οι προβλέψεις τους για την *οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο διάστημα*, οι οποίες στις περισσότερες χώρες σημειώνουν ακόμα και διψήφια πτώση. Η πρόθεση για αποταμίευση δεν μεταβάλλεται σε σχέση με τον Νοέμβριο, ωστόσο πυκνώνουν οι ανησυχίες για την *εξέλιξη της ανεργίας*, καθώς πληθαίνουν όσοι αναμένουν αισθητή ενίσχυσή της στο επόμενο 12μηνο.
- Τέλος, ο Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** – που δεν περιλαμβάνεται όμως στην κατασκευή του δείκτη οικονομικού κλίματος - , αντίθετα με τους υπόλοιπους τομείς, ανακόπτει την πτωτική του πορεία που τον είχε οδηγήσει στο ιστορικό χαμηλό του προηγούμενου μήνα. Παρέμεινε αμετάβλητος, αν και σε πολύ χαμηλά επίπεδα στην ΕΕ, ενώ βελτιώθηκε στην Ευρωζώνη, ίσως ως αποτέλεσμα των κρατικών παρεμβάσεων ενίσχυσης ρευστότητας που ενδεχομένως να καθησυχάζουν τις φοβίες και να περιορίζουν ως ένα βαθμό την αβεβαιότητα που επικρατεί στον συγκεκριμένο τομέα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρηματιών για την *τρέχουσα εξέλιξη της ζήτησης* παραμένουν αμετάβλητες σε γενικές γραμμές, σε πολύ χαμηλά όμως επίπεδα. Από την άλλη πλευρά, διατυπώνονται δειλά κάποιες απόψεις για πιθανή ανάκαμψη της *ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο*, με αποτέλεσμα να αμβλύνονται οι πολύ αρνητικές προβλέψεις του προηγούμενου μήνα, τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη.

Σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες καταγράφεται επιδείνωση του κλίματος. Στα μεγαλύτερα κράτη, εντονότερη είναι η υποχώρηση του δείκτη στην Ολλανδία (-13,2 μονάδες), την Ιταλία (-9,9 μονάδες) και τη Γαλλία (-8,2 μονάδες). Στην Ελλάδα, ο δείκτης υποχωρεί κατά 12,4 μονάδες, επίδοση που φέρνει τη χώρα στη 21^η θέση ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη, με την Ουγγαρία να καταλαμβάνει και πάλι τη δυσμενέστερη θέση (38,4 μονάδες).

β) Ελλάδα: Νέα επιδείνωση του οικονομικού κλίματος

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα υποχωρεί, για δέκατο συνεχή μήνα, όπως άλλωστε συμβαίνει στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Ο δείκτης διαμορφώνεται στις 54,3 μονάδες, έχοντας χάσει πάνω από 25 μονάδες σε σχέση με τον Αύγουστο του τρέχοντος έτους (80,8 μονάδες). Πρόκειται σαφώς για τη χαμηλότερη επίδοση που έχει σημειωθεί όσο διεξάγονται στην Ελλάδα οι έρευνες οικονομικής συγκυρίας. Αντίστοιχο ιστορικό ρεκόρ σημειώνουν συνολικά 17 χώρες της ΕΕ, μεταξύ των οποίων Ισπανία, Ην. Βασίλειο, Γερμανία, Ιταλία. Οι επιχειρηματικές προσδοκίες σε όλους τους τομείς της οικονομίας περιορίζονται, ενώ και η καταναλωτική εμπιστοσύνη φαίνεται να σταθεροποιείται στα πολύ χαμηλά επίπεδα στα οποία κινείται τους τελευταίους τρεις μήνες. Το μόνο θετικό στοιχείο της έρευνας είναι η διατήρηση των ήπιων προσδοκιών για το επίπεδο των τιμών τους επόμενους μήνες, καθώς στους περισσότερους κλάδους της οικονομίας αναμένεται σταθερότητα τιμών. Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι αρνητικές προβλέψεις για την πορεία των παραγγελιών και της ζήτησης συνοδεύονται πλέον, για πρώτη φορά την τελευταία τριετία, από προβλέψεις μείωσης παραγωγής στο επόμενο τρίμηνο, ενώ και το ύψος των αποθεμάτων διογκώνεται.
- στις **Υπηρεσίες** για πρώτη φορά εδώ και τουλάχιστον μία πενταετία οι εκτιμήσεις για την πορεία των εργασιών των επιχειρήσεων είναι αρνητικές, ενώ και η τρέχουσα ζήτηση, για την οποία διατυπώνονταν από τους περισσότερους εκτιμήσεις σταθερότητας, πλέον κρίνεται ότι έχει μειωθεί. Εντονότερη είναι όμως η απαισιοδοξία για το μέλλον, καθώς επιδεινώνονται σημαντικά οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο, σε όλους τους κλάδους που εξετάζονται.
- αρνητικό είναι το κλίμα και στο **Λιανικό Εμπόριο**, καθώς ενισχύεται η απαισιοδοξία σε όλους τους κλάδους, με αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις, ακόμα δυσμενέστερες προβλέψεις για την εξέλιξη τους επόμενους μήνες, αλλά και διόγκωση των αποθεμάτων.
- στις **Κατασκευές** το επίπεδο του προγράμματος εργασιών διατηρείται μεν σταθερό, ωστόσο οι προβλέψεις για την απασχόληση το επόμενο τρίμηνο είναι ακόμα πιο δυσμενείς.
- Η **Καταναλωτική εμπιστοσύνη** υποχωρεί ελαφρά τον Δεκέμβριο ωστόσο ουσιαστικά φαίνεται να σταθεροποιείται στα πολύ χαμηλά επίπεδα των προηγούμενων μηνών. Αν και οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού και της χώρας παρουσιάζουν μικρή βελτίωση από τα πολύ χαμηλά επίπεδα στα οποία είχαν διαμορφωθεί τους προηγούμενους μήνες, και η πρόθεση αποταμίευσης ενισχύεται, το κυρίαρχο πρόβλημα φαίνεται να είναι πλέον ο φόβος της ανεργίας, καθώς οι προβλέψεις για την εξέλιξη της επιδεινώνονται σημαντικά.

Στις επόμενες ενότητες ακολουθούν οι αναλυτικές εξελίξεις ανά τομέα.

Β. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008

1. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Συνεχής η υποχώρηση των επιχειρηματικών προσδοκιών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** συνεχίζει την καθοδική του πορεία και διαμορφώνεται στις 69,4 μονάδες τον Δεκέμβριο, από τις 76,8 μονάδες τον προηγούμενο μήνα, επίδοση που συνιστά νέο ιστορικά χαμηλό ρεκόρ δεκαπενταετίας. Η εξέλιξη αυτή φανερώνει την καθολική απογοήτευση που χαρακτηρίζει τους τελευταίους μήνες την οικονομική δραστηριότητα στον τομέα, ως συνέπεια και των δυσμενών επιπτώσεων της διεθνούς κρίσης, οι οποίες άλλωστε έχουν επηρεάσει τις προσδοκίες στο σύνολο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Έτσι στις περισσότερους δείκτες δραστηριότητας κυριαρχούν οι αρνητικές εκτιμήσεις / προβλέψεις. Αναλυτικότερα:

Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

			2001-2008			Μ.Ο έτους					
			M.O.	Max	Min	2004	2005	2006	2007	2008	
Βιομηχανία (1996-2006=100)			98,6	109,5	69,4	99,1	92,6	101,5	102,8	91,9	
				Απρ-07	Δεκ-08						
2007											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
101,3	100,9	105,1	109,5	106,6	103,1	101,6	102,4	104,9	100,1	100,5	97,5
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
99.2	97.8	99.4	101.4	99.2	96.0	93.7	93.9	92.2	83.9	76.8	69.4

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προοπτικές για την παραγωγή, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τη συνολική ζήτηση.

Πηγή: IOBE

α) Επιδείνωση στην εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες προβλέπει τον Δεκέμβριο ένα σημαντικά υψηλότερο, σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, ποσοστό επιχειρήσεων. Έτσι, το αρνητικό ισοζύγιο απαντήσεων διευρύνεται στο -21 από -9 τον Νοέμβριο, με όσους δηλώνουν ότι πρόκειται να περιορίσουν την παραγωγή τους να υπερτερούν σημαντικά έναντι όσων προβλέπουν επέκτασή της.

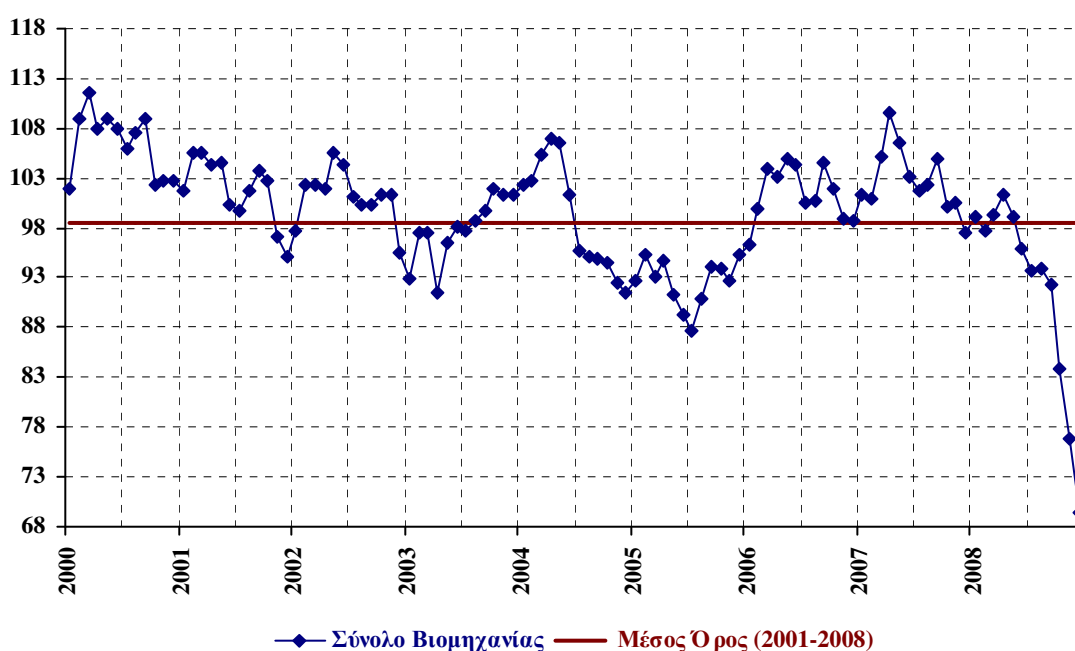
β) Δυσμενείς είναι και οι εκτιμήσεις των βιομηχανικών επιχειρήσεων για το τρέχον επίπεδο των παραγγελιών και της ζήτησης: το 46% των ερωτηθέντων κρίνει ότι οι τρέχουσες παραγγελίες είναι χαμηλότερες από το κανονικό για την εποχή, ενώ μόνο οι μισές επιχειρήσεις θεωρούν ότι η ζήτηση βρίσκεται σε κανονικά για την εποχή επίπεδα.

γ) Αρνητική είναι η εξέλιξη και στις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού, αφού οι μισές επιχειρήσεις κρίνουν ότι οι παραγγελίες τους από το εξωτερικό είναι χαμηλές για

την εποχή. Την ίδια αρνητική τάση καταγράφουν και οι προβλέψεις για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες, με το αρνητικό ισοζύγιο να διευρύνεται στο -11 από -1 τον προηγούμενο μήνα.

δ) Σχετικά με τα αποθέματα έτοιμων προϊόντων, αυτά εκτιμώνται ως «κανονικά» για την εποχή από τα 2/3 των επιχειρήσεων, ωστόσο ενισχύεται σημαντικά το ποσοστό εκείνων που κρίνουν το ύψος τους υψηλό για την εποχή. Συνέπεια αυτών είναι το σχετικό ισοζύγιο να ενισχύεται στις +26 μονάδες από τις +21 μονάδες τον περασμένο μήνα, καταγράφοντας την υψηλότερη τιμή της τελευταίας τριετίας.

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

ε) Από την άλλη πλευρά, οι έντονα αρνητικές προβλέψεις για την παραγωγή, οι οποίες είναι ποιοτικές προβλέψεις, δεν μεταφράζονται σε σημαντική υποχώρηση του ποσοτικού δείκτη των μηνών εξασφαλισμένης παραγωγής. Οι τελευταίοι καταγράφουν μικρή μόνο υποχώρηση, στους 4,8 μήνες από 5 που είναι ο μέσος όρος του έτους. Αντίθετα, από τους ποσοτικούς δείκτες φαίνεται να πλήττεται περισσότερο το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού που περιορίζεται τον Δεκέμβριο, στη χαμηλότερη τιμή της τελευταίας τριετίας (73,8% από 75% τον Νοέμβριο). Η πορεία των δεικτών αυτών, που αντανakλούν τα πραγματικά μεγέθη δραστηριότητας των βιομηχανικών επιχειρήσεων, είναι επομένως ηπιότερη σε σχέση με τις προβλέψεις οι οποίες επιδεινώνονται μεν περισσότερο, αλλά ταυτόχρονα χαρακτηρίζονται από αβεβαιότητα και επηρεάζονται έντονα από τη συγκυρία και το κλίμα.

στ) Έντονα πλήττονται όμως οι προβλέψεις για την απασχόληση, καθώς τρεις στις δέκα επιχειρήσεις αναμένουν πτώση τους στο επόμενο τρίμηνο, ενώ οι υπόλοιποι προβλέπουν

σταθερότητα. Έτσι το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο υποχωρεί περαιτέρω τον Δεκέμβριο στο -27 (-21 τον Νοέμβριο).

ζ) Οι προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη των τιμών των προϊόντων τους στο επόμενο τρίμηνο, παραμένουν στα χαμηλά επίπεδα του Νοεμβρίου, με την πλειονότητα των επιχειρήσεων να αναμένει σταθερότητα.

η) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων, φαίνεται πως έχουν αυξηθεί οι επιχειρήσεις οι οποίες κρίνουν ότι αυτή αποδυναμώθηκε το τελευταίο τρίμηνο, τόσο στην εγχώρια αγορά, όσο και στις αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι εξελίξεις στις επιμέρους κατηγορίες αγαθών της Βιομηχανίας διαφοροποιούνται τον Δεκέμβριο, αφού οι προσδοκίες στα Καταναλωτικά αγαθά, μετά την έντονη πτώση του Νοεμβρίου, διατηρούνται σταθερές, ενώ καταγράφεται έντονη απαισιοδοξία στα Ενδιάμεσα και στα Κεφαλαιουχικά αγαθά. Αναλυτικότερα:

Στα **Καταναλωτικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών παραμένει στα επίπεδα του Νοεμβρίου (81,6 μονάδες), τη χαμηλότερη ωστόσο επίδοση της τελευταίας δεκαπενταετίας. Η δυσαρέσκεια σχετικά με τα επίπεδα των παραγγελιών και της ζήτησης, τόσο εγχωρίως, όσο και από το εξωτερικό, περιορίζεται ελαφρά τον Δεκέμβριο, ενώ οι περισσότερες επιχειρήσεις κρίνουν το ύψος των αποθεμάτων τους κανονικό για την εποχή. Άνοδος καταγράφεται και στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις εξαγωγές τους σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ και οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση αμβλύνονται ελαφρά. Από την άλλη πλευρά, έντονη είναι η πτώση των προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες, με το σχετικό ισοζύγιο να καταγράφει υποχώρηση κατά επτά μονάδες (στις -11), γεγονός το οποίο άλλωστε επηρεάζει και τις προβλέψεις για τις συνολικές πωλήσεις, αλλά και τις προοπτικές για εξαγωγές. Επιπλέον, η τάση αποκλιμάκωσης των τιμών του κλάδου τους δύο προηγούμενους μήνες ανακόπτεται τον Δεκέμβριο, καθώς πληθαίνουν όσοι αναμένουν άνοδο. Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων, η συντριπτική πλειονότητά τους δηλώνει ότι αυτή δεν μεταβλήθηκε, ούτε στην εγχώρια αγορά ούτε στις διεθνείς αγορές.

Στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών σημειώνει έντονη πτώση, στις 69,3 μονάδες (από 93,6 μονάδες τον Νοέμβριο), και εδώ στη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων 13 ετών. Όλα τα επιμέρους στοιχεία φανερώνουν κάμψη δραστηριότητας με εντονότερη την πτώση που καταγράφεται στις εκτιμήσεις των παραγγελιών και της ζήτησης, όπου κυριαρχούν οι αρνητικές απαντήσεις. Απογοήτευση αποτυπώνεται και στις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες εξωτερικού, με 4 στις 5 επιχειρήσεις να κρίνουν ότι αυτές βρίσκονται σε χαμηλότερο επίπεδο από το κανονικό για την εποχή. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα – αλλά και τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής, υπογραμμίζουν την υποτονικότητα που χαρακτηρίζει τον κλάδο. Οι προβλέψεις για τις εξαγωγές είναι και αυτές έντονα αρνητικές, αφού πάνω από τις μισές επιχειρήσεις προβλέπουν μείωση, γεγονός που συγκλίνει με τις εκτιμήσεις για σημαντική εξασθένηση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων στις αγορές

του εξωτερικού. Τα αποθέματα κρίνονται ως διογκωμένα για την εποχή από το 42% των ερωτηθέντων, ενώ δυσοίωνες είναι και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης. Από την άλλη πλευρά η τάση αποκλιμάκωσης των προβλέψεων ανόδου τιμών των προϊόντων του κλάδου συνεχίζεται.

Νέα πτώση καταγράφεται στα **Ενδιάμεσα Αγαθά** τον Δεκέμβριο, φέρνοντας και εδώ τον δείκτη σε νέα ιστορικά χαμηλά επίπεδα της τελευταίας 15ετίας, στις 56,2 μονάδες (από 67,3 μονάδες τον Νοέμβριο). Η ευρεία απογοήτευση αποτυπώνεται στις εκτιμήσεις και προβλέψεις όλων των στοιχείων δραστηριότητας. Οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση είναι πολύ αρνητικές με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -60 μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για το προσδοκώμενο επίπεδο παραγωγής διολισθαίνουν και αυτές, με το καθαρό ισοζύγιο να διευρύνεται στο -30 (-19 τον περασμένο μήνα). Τα αποθέματα εμφανίζονται σαφώς πιο διογκωμένα σε σχέση με τον Νοέμβριο, με το 44% των επιχειρήσεων να θεωρεί πως βρίσκονται σε υψηλά για την εποχή επίπεδα. Δυσοίωνες είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση, αφού πλέον καμία επιχείρηση δεν αναμένει άνοδο της. Στο ίδιο αρνητικό κλίμα κινούνται και οι προβλέψεις για τις συνολικές πωλήσεις και τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες, παρόλο που οι επιχειρήσεις του κλάδου δηλώνουν ότι δεν έχουν απωλέσει την ανταγωνιστική τους θέση τους στην ευρωπαϊκή αγορά, ενώ τέλος διατηρείται η τάση αποκλιμάκωσης των τιμών.

2. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Περαιτέρω επιδείνωση στις Ιδιωτικές Κατασκευές, ηπιότερη υποχώρηση εργασιών στα Δημόσια Έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Κατασκευές** υποχωρεί περαιτέρω τον Δεκέμβριο κατά 6 μονάδες και διαμορφώνεται στις 73 μονάδες, τη χαμηλότερη επίδοση της τελευταίας τριετίας. Βασική αιτία της δυσμενούς αυτής εξέλιξης είναι οι έντονα αρνητικές προβλέψεις των επιχειρήσεων για το επίπεδο εργασιών τους το επόμενο τρίμηνο, με το σχετικό ισοζύγιο να διευρύνεται κατά 11 μονάδες (στο -41). Αντίθετα, σε ό,τι αφορά το τρέχον επίπεδο εργασιών, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων βελτιώνονται, καθώς υπερτερούν και πάλι, αν και οριακά, όσοι κρίνουν ότι οι εργασίες τους επεκτάθηκαν το τελευταίο τρίμηνο, όταν τον Νοέμβριο συνέβαινε το αντίθετο. Από την άλλη πλευρά, οι έντονα αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση διατηρούνται, αφού δύο στις πέντε επιχειρήσεις αναμένουν περαιτέρω μείωσή της το επόμενο διάστημα. Σε πραγματικούς πάντως όρους, οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας υποχωρούν μεν ελαφρά τον Δεκέμβριο, ωστόσο εξακολουθούν να προσεγγίζουν τον 1,5 χρόνο. Την ίδια στιγμή άλλωστε οι προβλέψεις για την πορεία των τιμών συγκλίνουν μεν σε μείωση, όχι όμως όσο θα ήταν ίσως αναμενόμενο με βάση το γενικότερο κλίμα, αφού δύο στους τρεις υποστηρίζουν ότι αυτές θα παραμείνουν σταθερές. Με βάση τα παραπάνω, φαίνεται ότι αυτό το οποίο αποτυπώνεται στην έρευνα είναι περισσότερο η δυσαρέσκεια και η αβεβαιότητα των επιχειρήσεων για το μέλλον, παρά η κάμψη της δραστηριότητας. Έτσι το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα στην παραγωγική του δραστηριότητα παραμένει χαμηλό, στο 17%, ενώ όσοι έχουν αντίθετη γνώμη, κρίνουν ως βασικά εμπόδια τη γραφειοκρατία και τη λειτουργία του κράτους, τις εκπτώσεις στα Δημόσια

έργα και άλλους συγκυριακού χαρακτήρα παράγοντες (37%), ενώ ακολουθεί η χαμηλή ζήτηση (26%).

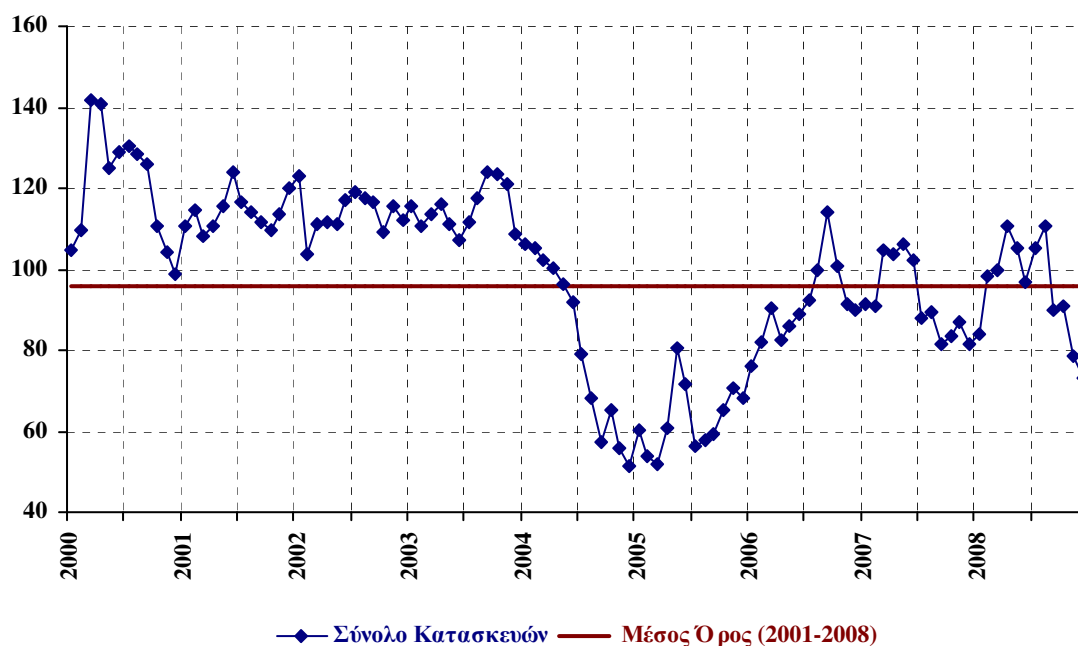
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

			2001-2008			Μ.Ο έτους					
			Μ.Ο.	Max	Min	2004	2005	2006	2007	2008	
Κατασκευές (1996-2006=100)			95,8	123,8	51,4	81,5	63,0	91,1	92,5	95,3	
				Σεπτ-03	Δεκ-04						
2007											
I	Φ	Μ	A	Μ	I	I	A	Σ	O	N	Δ
91,4	90,7	104,9	103,7	106,2	102,1	87,7	89,4	81,5	83,7	86,9	81,5
2008											
I	Φ	Μ	A	Μ	I	I	A	Σ	O	N	Δ
84,2	98,1	99,7	110,5	105,4	97,0	105,2	110,5	90,0	90,9	78,7	73,0

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Στους επιμέρους τομείς, η επιδείνωση του κλίματος προέρχεται και πάλι κυρίως από τις Ιδιωτικές Κατασκευές, με τις Κατασκευές Δημοσίων Έργων να καταγράφουν ηπιότερη υποχώρηση, λόγω υψηλού ανεκτέλεστου εργασιών. Αναλυτικότερα:

Στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, τα χαμηλότερα των τελευταίων 15 ετών, και διαμορφώνεται μόλις στις 41,8 μονάδες (52,5 τον Νοέμβριο). Το γεγονός υποδηλώνει τη συνέχιση της κρίσης η οποία πλήττει τους τελευταίους μήνες τον κλάδο, ενδεχομένως και ως απόρροια πιο συγκρατημένης χορήγησης στεγαστικών δανείων από τις τράπεζες. Σε κάθε περίπτωση, σε βασικά στοιχεία

δραστηριότητας των επιχειρήσεων όπως οι εκτιμήσεις του επιπέδου εργασιών και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης, καταγράφουν ιστορικά αρνητικά ρεκόρ, με την απαισιοδοξία να είναι διάχυτη, αφού καμία επιχείρηση δεν προβαίνει σε θετικές αντίστοιχες προβλέψεις. Αν και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο βελτιώνονται, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι διαμορφώνεται τάση ανάκαμψης της πορείας των εργασιών. Οι προβλέψεις για τις τιμές συνεχίζουν να αποκλιμακώνονται, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ότι δεν συναντά σοβαρά εμπόδια στην παραγωγική του δραστηριότητα αυξάνεται στο 37% από 29% τον Νοέμβριο, με όσους διαφωνούν να προβάλλουν τη χαμηλή ζήτηση ως το βασικότερο εμπόδιο (36%) στη λειτουργία τους, με την ανεπάρκεια χρηματοδότησης να ακολουθεί (10%).

Μετά την ήπια άνοδο που σημείωσαν τον περασμένο μήνα οι **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, τον Δεκέμβριο οι προσδοκίες καταγράφουν ελαφρά κάμψη, με το σχετικό δείκτη να περιορίζεται στις 90 μονάδες, επίδοση μάλιστα ανώτερη από την αντίστοιχη περυσινή (81,1 μονάδες). Στην εξέλιξη αυτή συμβάλλει η επιδείνωση των προβλέψεων για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων, αφού το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο διευρύνεται στις -35 μονάδες (-22 μονάδες τον Νοέμβριο). Έτσι, η ανάκαμψη των προσδοκιών για την απασχόληση του κλάδου, αλλά και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας, οι οποίοι φθάνουν σχεδόν τα δύο έτη, δεν καταφέρνουν τελικά να αντισταθμίσουν την αρνητική εξέλιξη στο πρόγραμμα εργασιών. Οι έντονα αποπληθωριστικές προσδοκίες των επιχειρήσεων τον περασμένο μήνα, εξασθενούν τον Δεκέμβριο, καθώς ενισχύεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει άνοδο ή έστω σταθερότητα των τιμών, με το σχετικό ισοζύγιο τελικά να διαμορφώνεται στο -13 (-43 τον Νοέμβριο). Από το σύνολο των επιχειρήσεων, μόλις ένα 7% δηλώνει ότι δεν συναντά εμπόδια στη διεξαγωγή της παραγωγικής δραστηριότητάς του, με εκείνους που δηλώνουν το αντίθετο να προβάλλουν τις παρατεταμένες εκπτώσεις στις τιμές των κατασκευαστικών έργων (45%), την ελλιπή χρηματοδότηση (23%) και τη χαμηλή ζήτηση (22%) ως τα βασικότερα προσκόμματα στη λειτουργία.

3. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Ακόμα δυσμενέστερες οι επιχειρηματικές προσδοκίες

Το κλίμα συνεχίζει και τον Δεκέμβριο να επιδεινώνεται στο τομέα του **Λιανικού Εμπορίου**, με νέα πτώση των επιχειρηματικών προσδοκιών. Ο σχετικός δείκτης υποχωρεί κατά 11 μονάδες και διαμορφώνεται σε ιστορικό χαμηλό των τελευταίων 17 ετών, στις 66,5 μονάδες. Τον Δεκέμβριο άλλωστε, στις σταθερά δυσμενείς επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης των μηνών που προηγήθηκαν, προστέθηκαν και δυσάρεστα γεγονότα στο κέντρο της πρωτεύουσας και σε άλλες πόλεις, οι οποίες ενέτειναν ως ένα βαθμό το πρόβλημα, και επηρέασαν την ομαλή λειτουργία της αγοράς. Εξάλλου, μια πιθανή ανάκαμψη την τελευταία εβδομάδα του μήνα και εντός της εορταστικής περιόδου δεν έχει ενσωματωθεί στην τρέχουσα έρευνα, καθώς αυτή ολοκληρώθηκε πριν τα Χριστούγεννα. Στην πτώση των προσδοκιών συμβάλλουν όλα τα στοιχεία δραστηριότητας των επιχειρήσεων. Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις παραμένουν αρνητικές, με το σχετικό ισοζύγιο μάλιστα να διευρύνεται περαιτέρω, στις -27 μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου κρίνονται δυσοίωνες από

τις μισές επιχειρήσεις. Η πτωτική τάση στις πωλήσεις επηρεάζει και τις παραγγελίες προς προμηθευτές, με πάνω από τις μισές επιχειρήσεις να εκτιμούν ότι το επόμενο διάστημα αυτές θα μειωθούν. Άλλωστε, ήδη το επίπεδο των αποθεμάτων είναι διογκωμένο στον τομέα και τον Δεκέμβριο. Οι προβλέψεις για την απασχόληση παραμένουν θετικές, αλλά εξασθενούν, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στο +20, τη χαμηλότερη επίδοση για φέτος. Παρά τη σχετική απροθυμία των προηγούμενων μηνών για έντονη αποκλιμάκωση των τιμών, τον Δεκέμβριο η τάση αυτή ενισχύεται, καθώς περισσότερες πλέον είναι οι επιχειρήσεις που είναι διατεθειμένες να προχωρήσουν σε μειώσεις τιμών το επόμενο διάστημα σε σχέση με εκείνες που αναμένουν άνοδο. Η περίοδος των χειμερινών εκπτώσεων που ακολουθούν στο επόμενο ερμηνεύει το μεγαλύτερο μέρος αυτής της τάσης.

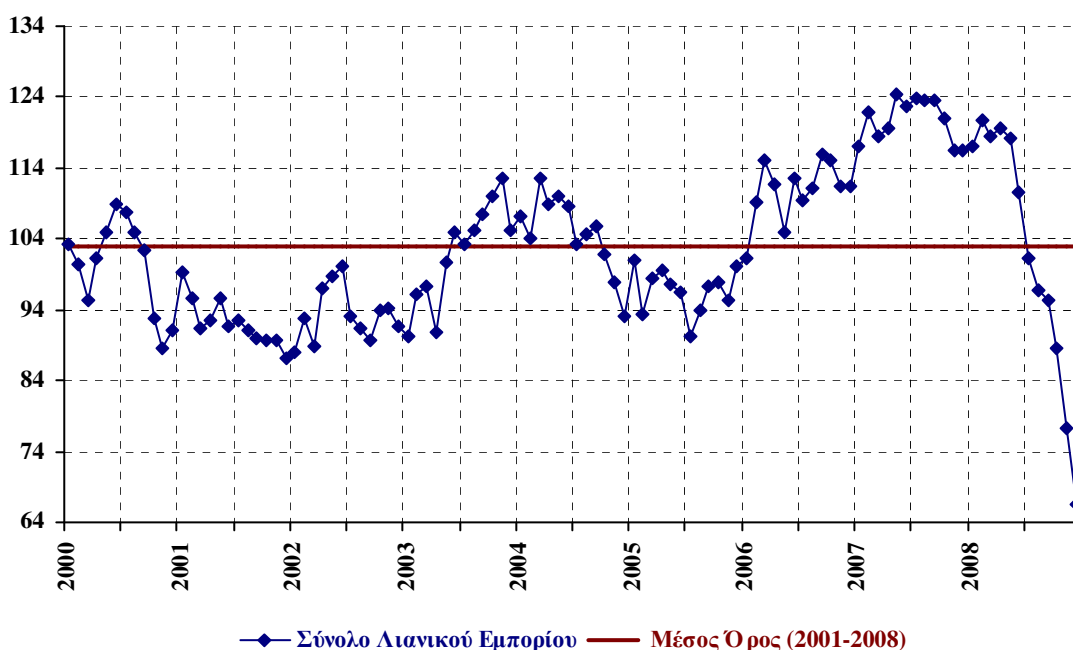
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

			2001-2008			Μ.Ο έτους					
			Μ.Ο.	Max	Min		2004	2005	2006	2007	2008
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)			102,9	124,3	66,5		104,8	96,8	110,8	120,8	102,5
				Μαι-07	Δεκ-08						
2007											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
117,1	122,0	118,5	119,7	124,3	122,7	123,8	123,5	123,6	121,0	116,5	116,6
2008											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
117,0	120,8	118,5	119,7	118,1	110,6	101,3	96,9	95,3	88,7	77,1	66,5

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και προβλέψεις για τις πωλήσεις και το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

**Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(1996-2006=100)**

Πηγή: IOBE

Στους επιμέρους κλάδους, σε όλους ανεξαιρέτως καταγράφεται υποχώρηση των προσδοκιών, με τα Τρόφιμα – Ποτά – Καπνό να παρουσιάζουν τη μικρότερη κάμψη, ενώ αντίθετα οι προσδοκίες στον κλάδο Οχημάτων – Ανταλλακτικών πλήττονται εντονότερα από όλους. Αναλυτικότερα:

Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών υποχωρεί ελαφρά τον Δεκέμβριο και διαμορφώνεται στις 100,5 μονάδες από τις 103,3 μονάδες τον Νοέμβριο, επίδοση κατώτερη και της αντίστοιχης περυσινής (117,6 μονάδες). Οι τρέχουσες πωλήσεις των επιχειρήσεων αποτιμώνται ως ικανοποιητικές από περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Από την άλλη πλευρά οι προβλέψεις για την πορεία τους το επόμενο διάστημα αν και παραμένουν θετικές, έχουν περιοριστεί στο χαμηλότερο σημείο του έτους (+31 το σχετικό ισοζύγιο από +37 τον Νοέμβριο). Διογκωμένα εμφανίζονται και τα αποθέματα, ενώ συνεχίζουν να αποκλιμακώνονται οι προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές, με το 20% των επιχειρήσεων - το υψηλότερο φέτος - να προβλέπει ότι το επόμενο διάστημα αυτές θα κινηθούν πτωτικά. Σε όρους απασχόλησης οι σχετικές προβλέψεις βελτιώνονται σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, καθώς το 1/3 των επιχειρήσεων αναμένει άνοδο στο επόμενο τρίμηνο και μόλις το 3% προβλέπει μείωση, ωστόσο το σχετικό ισοζύγιο βρίσκεται αρκετά χαμηλά, γεγονός που προοιωνίζεται μικρή συνεισφορά του κλάδου αυτού με νέες θέσεις εργασίας. Τέλος, οι προβλέψεις για την πορεία των τιμών ανακόπτουν την ανοδική τάση του προηγούμενου διαστήματος, με τις μισές επιχειρήσεις να διατυπώνουν προβλέψεις σταθερότητας.

Πολύ έντονη είναι η πτώση που καταγράφει ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, στις 87,5 μονάδες (113,8 μονάδες τον Νοέμβριο), τη χαμηλότερη επίδοση της τελευταίας επταετίας. Η απαισιοδοξία αποτυπώνεται σε όλα τα στοιχεία δραστηριότητας του κλάδου. Συγκεκριμένα, σημειώνεται έντονη επιδείνωση των τρεχουσών πωλήσεων, με αρνητικές πια εκτιμήσεις, ενώ και το ποσοστό εκείνων που κρίνουν υψηλό το επίπεδο των αποθεμάτων για την εποχή εμφανίζεται αυξημένο, στο 50% των επιχειρήσεων. Οι προβλέψεις για το επόμενο διάστημα δεν αφήνουν πολλά περιθώρια αισιοδοξίας, αφού τόσο για τις παραγγελίες, όσο και για τις βραχυπρόθεσμες πωλήσεις οι προοπτικές είναι δυσμενέστερες του Νοεμβρίου. Έντονα αποκλιμακώνονται οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης στο επόμενο τρίμηνο, αν και οι μισές επιχειρήσεις εξακολουθούν να αναμένουν άνοδο (51% από 60% τον Νοέμβριο), ενώ σε όρους τιμών, η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων αναμένει σταθερότητα.

Αν και η υποχώρηση στις προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** είναι ήπια, οδηγεί το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων επτά ετών, καθώς διαμορφώνεται στις 70,4 μονάδες (76,7 μονάδες τον Νοέμβριο). Όλα τα στοιχεία δραστηριότητας υποχωρούν τον Δεκέμβριο: οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις παραμένουν αρνητικές και το σχετικό ισοζύγιο διευρύνεται στο -25 (-20 τον Νοέμβριο), ενώ και οι προοπτικές για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους ακολουθούν ίδια τάση. Τα αποθέματα κρίνονται διογκωμένα από περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, εξέλιξη που ενισχύει το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει μείωση παραγγελιών προς

προμηθευτές το επόμενο διάστημα στο 60% (47% τον περασμένο μήνα). Ελαφρώς δυσμενέστερες εμφανίζονται και οι προοπτικές για την απασχόληση του κλάδου, ενώ οι προβλέψεις για τις τιμές γίνονται έντονα αρνητικές με το 29% - το υψηλότερο εδώ και τρία χρόνια - να αναμένει μείωση τιμών στο επόμενο διάστημα.

Οι εξελίξεις στις επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά** είναι ενδεικτικές της σοβαρής κρίσης την οποία διέρχεται ο κλάδος τους τελευταίους οκτώ μήνες, τόσο στην Ελλάδα, όσο και διεθνώς, με το σχετικό δείκτη να καταβαρυνώνεται στις 27,8 μονάδες από τις 42,7 μονάδες τον προηγούμενο μήνα. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων του κλάδου (84%) εκτιμά ότι οι πωλήσεις το τελευταίο τρίμηνο έχουν μειωθεί, ενώ τέσσερις στους πέντε διατυπώνουν δυσοίωνες προβλέψεις και για τις πωλήσεις του επόμενου διαστήματος. Τρεις στους πέντε κρίνουν τα αποθέματά τους διογκωμένα για την εποχή, γεγονός που οδηγεί εύλογα σε πρόβλεψη για πτώση των παραγγελιών προς προμηθευτές από το συντριπτικό 80% των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα δυσμενείς είναι και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης, καθώς επτά στις δέκα επιχειρήσεις αναμένουν μείωση. Σχετικά με τις τιμές, για πρώτη φορά φέτος είναι πλέον περισσότεροι εκείνοι που προβλέπουν μείωσή τους στο επόμενο διάστημα, ενδεικτικό τελικά της κρίσης που διέρχεται ο κλάδος.

Πτώση καταγράφεται πλέον και στα **Πολυκαταστήματα**, που έδειχναν τους προηγούμενους μήνες να ανθίστανται στην κρίση. Έτσι, ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών διαμορφώνεται στις 99,8 μονάδες από τις 116,1 μονάδες τον Νοέμβριο, επίδοση πολύ χαμηλότερη της αντίστοιχης περυσινής (124 μονάδες). Όλα τα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας υποχωρούν, με εντονότερη ωστόσο την αποδυνάμωση των εκτιμήσεων για τις τρέχουσες – αλλά και τις βραχυπρόθεσμες - πωλήσεις. Αντίστοιχα εξασθενούν και οι προβλέψεις για τις παραγγελίες, παρόλο που το επίπεδο των αποθεμάτων βρίσκεται σε μάλλον φυσιολογικό ύψος για την εποχή. Ήπια υποχώρηση καταγράφεται και στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, ενώ οι πληθωριστικές πιέσεις στις τιμές αποκλιμακώνονται τον Δεκέμβριο, ύστερα μάλιστα από την έντονη ενίσχυση του ποσοστού των επιχειρήσεων που ανέμεναν άνοδο τον περασμένο μήνα.

4. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Στα χαμηλότερα επίπεδα της τελευταίας επταετίας οι προσδοκίες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** υποχωρεί για έκτο μήνα και διαμορφώνεται τον Δεκέμβριο στις 65,7 μονάδες από τις 84,6 μονάδες τον προηγούμενο μήνα, καταγράφοντας έτσι τη χαμηλότερη επίδοση της τελευταίας επταετίας. Όλα τα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας εξασθενούν. Ιδιαίτερα έντονη είναι η υποχώρηση των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, όπου το σχετικό ισοζύγιο γίνεται πλέον αρνητικό και διαμορφώνεται στο -15 από +11 τον Νοέμβριο. Η απογοήτευση εκπορεύεται από την εικόνα της τρέχουσας ζήτησης, η οποία είναι δυσμενής, καθώς υπερτερούν κατά 16 εκατοστιαίες μονάδες όσοι δηλώνουν ότι αυτή έχει μειωθεί σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, έναντι όσων δηλώνουν το αντίθετο. Αντίστοιχα, υποχωρούν και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης βραχυπρόθεσμα, αφού δύο στις πέντε επιχειρήσεις αναμένουν πτώση. Το

κακό κλίμα πλήττει αντίστοιχα και τις προβλέψεις για την πορεία της απασχόλησης, με το αρνητικό ισοζύγιο να διπλασιάζεται, στο -21. Άλλωστε, στο ερώτημα για τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στη δραστηριότητά τους, το ποσοστό που δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία διατηρείται στα επίπεδα του 35-37%, ενώ οι υπόλοιποι, δηλώνουν και πάλι ως βασικό πρόσκομμα την ανεπάρκεια της ζήτησης (23%), τη γραφειοκρατία (19%) και την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης (11%). Από την άλλη πλευρά ωστόσο, οι προβλέψεις για αποκλιμάκωση των τιμών ενισχύονται περαιτέρω και πλέον είναι περισσότεροι εκείνοι που αναμένουν υποχώρησή τους το επόμενο τρίμηνο.

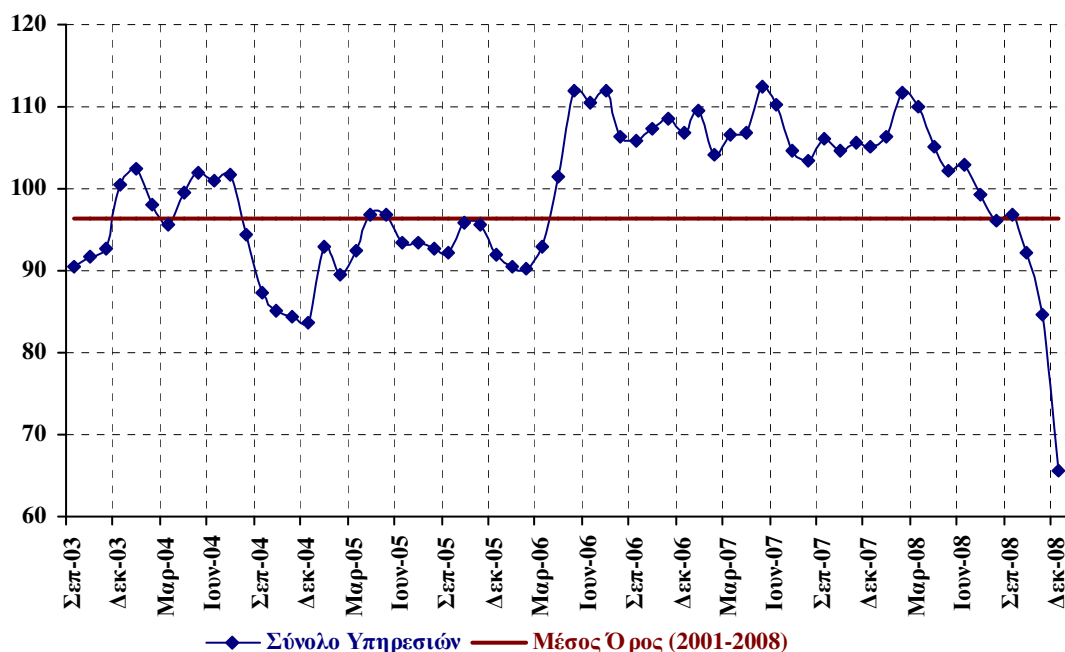
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

			2001-2008			Μ.Ο έτους					
			Μ.Ο.	Max	Min	2004	2005	2006	2007	2008	
Υπηρεσίες (1998-2006=100)			96,1	122,5	65,7	94,6	93,6	103,7	106,6	97,8	
				3 ^ο τριμ 01	Δεκ-08						
2007											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
109,5	104,2	106,5	106,9	112,4	110,3	104,6	103,5	106,2	104,7	105,6	105,1
2008											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
106.4	111.8	110.0	105.2	102.2	103.0	99.4	96.2	96.7	92.2	84.6	65.7

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

Στους κυριότερους κλάδους των Υπηρεσιών οι εξελίξεις ήταν οι ακόλουθες:

Πτωτική εξακολουθεί να είναι η πορεία των επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία - Εστιατόρια**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται τον Δεκέμβριο στις 68,4 μονάδες από τις 81,9 μονάδες τον περασμένο μήνα, τη χαμηλότερη επίδοση των τελευταίων πέντε ετών. Με εξαίρεση τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης, οι οποίες φαίνεται να τονώνονται τον Δεκέμβριο λόγω των χριστουγεννιάτικων διακοπών, τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας παρουσιάζουν κάμψη. Μεγάλη είναι η πτώση στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, ενώ και η ζήτηση του τελευταίου τριμήνου εκτιμάται ότι έχει μειωθεί, από το 1/3 των επιχειρήσεων. Παρά τις ενισχυμένες προβλέψεις για τη ζήτηση στο επόμενο διάστημα, οι προσδοκίες για την απασχόληση δεν εξελίσσονται θετικά, αφού το 35% των ερωτηθέντων αναμένει μείωση. Ωστόσο, οι προβλέψεις για αποκλιμάκωση των τιμών ενισχύονται και πάλι τον Δεκέμβριο, ύστερα από την αποδυνάμωσή τους τον προηγούμενο μήνα, με το 30% των επιχειρήσεων, διπλάσιο ποσοστό σε σχέση με τον Νοέμβριο, να αναμένει υποχώρησή τους. Τέλος, οι επιχειρήσεις που αναφέρουν ότι η δραστηριότητά τους διεξάγεται απρόσκοπτα φθάνουν το 23% (17% τον Νοέμβριο), ενώ όσοι διαφωνούν προτάσσουν την ανεπαρκή ζήτηση ως κύριο πρόσκομμα στη λειτουργία τους (43%), αλλά και παράγοντες που συνδέονται με την συγκυρία και ιδιαίτερα τη δυσμενή οικονομική κατάσταση.

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Τουριστικά Πρακτορεία**, μετά την πρόσκαιρη άνοδο του Νοεμβρίου, επανέρχεται σε τροχιά καθόδου τον Δεκέμβριο, φθάνοντας τη χαμηλότερη επίδοση της τελευταίας επταετίας, στις 61,7 μονάδες από τις 75,4 μονάδες τον περασμένο μήνα. Ιδιαίτερα έντονη είναι η πτώση στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, όπου πάνω από τις μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι αυτή έχει επιδεινωθεί (25% τον Νοέμβριο). Συνακολούθως, περισσότερες αρνητικές εκτιμήσεις διατυπώνονται και για την τρέχουσα ζήτηση, ενώ σταθερά δυσμενείς είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση. Από την άλλη πλευρά, και λόγω της εορταστικής περιόδου, οι αρνητικές προσδοκίες για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση αμβλύνονται ελαφρώς, ενώ διατηρούνται ισχυρές και οι προβλέψεις για μείωση των τιμών στο επόμενο διάστημα. Μόλις όμως το 12% δηλώνει ότι δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα στη λειτουργία του, με το 56% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως κύριο ανασταλτικό παράγοντα διεξαγωγής της επιχειρηματικής του λειτουργίας, το 12% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 18% λόγους που σχετίζονται με την τρέχουσα οικονομική κρίση.

Κατακόρυφη είναι η πτώση των προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 49,6 μονάδες από τις 66,9 μονάδες τον Νοέμβριο. Η πτώση του δείκτη οφείλεται στην καθολική υποχώρηση όλων των στοιχείων δραστηριότητας. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα κατάστασή τους είναι αρνητικές και περιορίζονται περαιτέρω στις -20 μονάδες, ενώ οι μισές πλέον επιχειρήσεις εκτιμούν ότι η ζήτηση το τελευταίο διάστημα έχει μειωθεί (23% τον Νοέμβριο). Αρνητικές είναι εξάλλου για τρίτο συνεχή μήνα και οι προβλέψεις για την απασχόληση, αφού κυριαρχούν όσοι προβλέπουν μείωσή της, ενώ οι προοπτικές για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης είναι εξίσου δυσοίωνες, καθώς πάνω από τις μισές επιχειρήσεις προβλέπουν πτώση το επόμενο διάστημα. Σε ότι αφορά τις τιμές, η συντριπτική πλειονότητα αναμένει σταθερότητα (87%) και ένα 11% υποχώρηση. Παρά τη γενικευμένη ωστόσο δυσαρέσκεια, οι μισές από τις επιχειρήσεις

(21% τον Νοέμβριο) αναφέρουν ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα διεξάγεται απρόσκοπτα, ενώ οι υπόλοιπες αναφέρουν τα συνήθη προβλήματα, δηλαδή την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης (10%) και ζήτησης (15%) ως βασικά εμπόδια στην ομαλή λειτουργία τους.

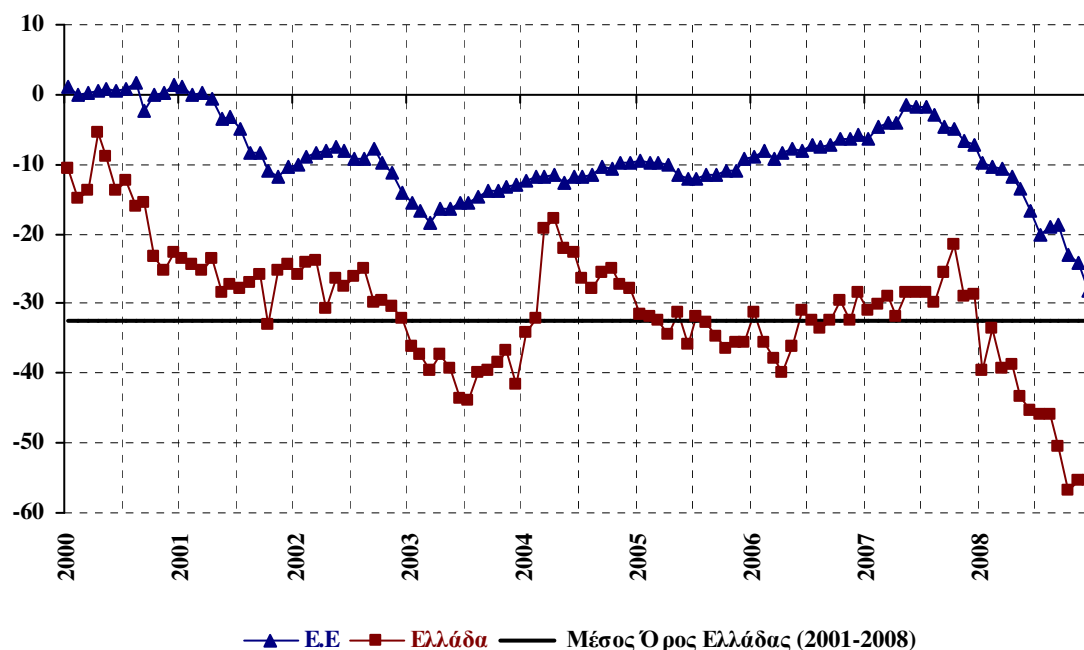
Τη χαμηλότερη επίδοση της επταετίας σημειώνουν και οι προσδοκίες στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (εκτός Τραπεζών), με το Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών να διαμορφώνεται στις 50,4 μονάδες από τις 72 μονάδες τον Νοέμβριο. Η πτώση οφείλεται και εδώ στην καθολική αποκλιμάκωση όλων των στοιχείων δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την κατάσταση των επιχειρήσεων το τελευταίο τρίμηνο υποχωρεί κατά 40 μονάδες, στις -32 μονάδες, ενώ η τρέχουσα ζήτηση εκτιμάται ότι έχει μειωθεί από το 37% των επιχειρήσεων (17% τον Νοέμβριο). Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης είναι εξίσου δυσοίωνες, ενώ το μόνο στοιχείο που ελαφρώς βελτιώνεται είναι οι προβλέψεις για την απασχόληση, αν και το σχετικό ισοζύγιο απαντήσεων παραμένει αρνητικό (-24 από -29 μονάδες τον Νοέμβριο). Το δυσμενές κλίμα δεν φαίνεται να επηρεάζει τις προβλέψεις για την εξέλιξη των τιμών, όπου υπερσχύουν όσοι αναμένουν άνοδο. Τέλος, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει ικανοποιημένο από την ομαλή διεξαγωγή της επιχειρηματικής του λειτουργίας παραμένει στο 41% (38% τον Νοέμβριο), ενώ όσοι διαφωνούν προβάλλουν την ανεπάρκεια ζήτησης (30%) ως το βασικότερο πρόσκομμα στη λειτουργία τους.

Γ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ: ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008

Ο φόβος για την εξέλιξη της ανεργίας διατηρεί σε πολύ χαμηλά επίπεδα την καταναλωτική εμπιστοσύνη

Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** συνεχίζει και τον Δεκέμβριο να κινείται στην περιοχή των -55 με -57 μονάδων, επίπεδο στο οποίο έχει παγιωθεί το τελευταίο τρίμηνο. Είναι όμως τιμές εξαιρετικά χαμηλές, τόσο σε σύγκριση με το μακροχρόνιο μέσο όρο όσο και με τους ευρωπαϊκούς μέσους. Η σταθερότητα αυτή είναι αποτέλεσμα δύο τάσεων. Από τη μία πλευρά οι καταναλωτές διατυπώνουν ελαφρά βελτιωμένες εκτιμήσεις για την οικονομική τους κατάσταση – λιγότερο απαισιόδοξες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα – εξακολουθούν όμως να προβλέπουν επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, ενώ τονώνεται και η πρόθεση για αποταμίευση. Από την άλλη πλευρά, οι εξελίξεις αυτές αντισταθμίζονται από τη σταδιακή ενίσχυση του φόβου της ανεργίας. Ο σχετικός δείκτης αγγίζει το υψηλότερο σημείο της περιόδου από το 1990, καθώς όλο και περισσότεροι πολίτες διατυπώνουν την άποψη ότι η ανεργία θα αυξηθεί στο επόμενο 12-μηνο στη χώρα, είτε ελαφρά είτε αισθητά. Είναι μία τάση η οποία αποτυπώνεται με χαρακτηριστικό τρόπο σε όλες ανεξαιρέτως τις ευρωπαϊκές χώρες και συνδέεται άμεσα με τους φόβους για τις συνέπειες της διεθνούς οικονομικής κρίσης, οι οποίες θεωρείται ότι θα επικεντρωθούν κυρίως στις απώλειες θέσεων εργασίας. Έτσι πιέζεται αντίστοιχα η καταναλωτική εμπιστοσύνη στις χώρες της ΕΕ, με αποτέλεσμα σε όλες να υπερτερούν πλέον οι απαισιόδοξοι έναντι των αισιόδοξων καταναλωτών. Αναλυτικότερα για την Ελλάδα καταγράφεται:

Διάγραμμα 7: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

	2001-2008					Μ.Ο έτους						
	M.O.	Max	Min			2004	2005	2006	2007	2008		
ΕΕ-27	-10	1 Ιαν-01	-28 Δεκ-08			-11	-11	-8	-4	-17		
Ευρωζώνη	-12	1 Ιαν-01	-30 Δεκ-08			-14	-14	-9	-5	-18		
Ελλάδα	-33	-18 Απρ-04	-57 Οκτ-08			-26	-34	-33	-28	-46		
2007												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-6	-5	-4	-4	-2	-2	-2	-3	-5	-5	-7	-7
Ευρωζώνη	-7	-5	-5	-4	-2	-2	-2	-4	-6	-6	-8	-9
Ελλάδα	-31	-30	-29	-32	-28	-28	-29	-30	-26	-22	-29	-29
2008												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-27	-10	-11	-11	-12	-14	-17	-20	-19	-19	-23	-24	-28
Ευρωζώνη	-12	-12	-12	-12	-15	-17	-20	-19	-19	-24	-25	-30
Ελλάδα	-40	-34	-39	-39	-44	-45	-46	-46	-50	-57	-55	-56

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι οι καταναλωτές προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές των θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση του συγκεκριμένου μεγέθους είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Μικρή υποχώρηση της απαισιοδοξίας των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους

Οι προβλέψεις των Ελλήνων για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώνονται και πάλι τον Δεκέμβριο, αν και παραμένουν οι δυσμενέστερες στην Ευρώπη. Το ποσοστό εκείνων που προβλέπουν επιδείνωση ή σημαντική επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης περιορίζεται στο 60% (63% τον Νοέμβριο), ενώ το 5% αναμένει βελτίωση ή σημαντική βελτίωση.

Σταθερά αρνητικές προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο παρουσιάζουν μικρή επιδείνωση μίας μονάδας, με το 78% των Ελλήνων καταναλωτών (74% τον Νοέμβριο) να είναι πάντως λιγότερο ή περισσότερο απαισιόδοξο και το 6% να αναμένει μικρή ή μεγάλη βελτίωση.

Ενισχύεται η πρόθεση για αποταμίευση

Σημαντική ενίσχυση της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες, σημειώνεται τον Δεκέμβριο καθώς ο σχετικός δείκτης από τις -55 μονάδες τον Νοέμβριο διαμορφώνεται πλέον στις -48 μονάδες, με το 20% (19% τον Νοέμβριο) να δηλώνει ότι είναι πιθανόν να αποταμιεύσει εντός του επόμενου έτους..

■ Ραγδαία επιδείνωση των προβλέψεων για την ανεργία

Μεγάλη είναι η επιδείνωση που παρουσιάζουν οι προβλέψεις των Ελλήνων καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες, καθώς ο σχετικός δείκτης ενισχύεται κατά 10 μονάδες τον Νοέμβριο και διαμορφώνεται στο +70. Πιο συγκεκριμένα το 65% αναμένει αισθητή ενίσχυση της ανεργίας και ένα 20% ακόμα επισημαίνει ελαφρά άνοδό της. Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα η ενίσχυση του φόβου για την ανεργία συνιστά πανευρωπαϊκό φαινόμενο, καθώς οι απολύσεις οι οποίες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί αλλά και όσες αναμένονται, αυξάνουν την αβεβαιότητα των καταναλωτών και οδηγούν περισσότερους ευρωπαίους πολίτες στη διατύπωση προβλέψεων ανόδου της ανεργίας. Έτσι η άνοδος του σχετικού δείκτη ξεπερνά τις 10 μονάδες στην περισσότερες χώρες, ενώ είναι εντυπωσιακή στη Γερμανία (από +25 μονάδες τον Νοέμβριο στο +43 τον Δεκέμβριο).

■ Οριακή εξασθένηση των πληθωριστικών προσδοκιών

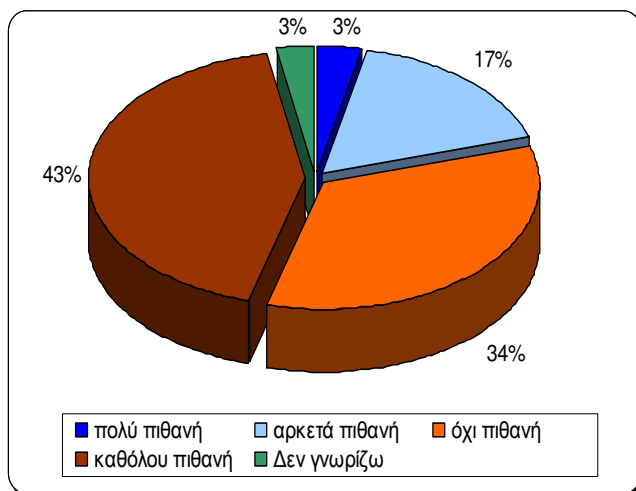
Οι προσδοκίες ανόδου των τιμών συνεχίζουν να αποκλιμακώνονται παρόλο που η βελτίωση είναι οριακή τον Δεκέμβριο. Ο σχετικός δείκτης για την εξέλιξη των τιμών τους προσεχείς 12 μήνες «κερδίζει» μία ακόμα μονάδα και διαμορφώνεται στις +40 μονάδες. Η εξασθένηση πάντως των πληθωριστικών προσδοκιών είναι ακόμα πιο έντονη σε άλλες χώρες, με αποτέλεσμα ο σχετικός δείκτης σε ΕΕ και Ευρωζώνη να περιορίζεται στις +6 και +7 μονάδες αντίστοιχα (από +20 δύο μήνες πριν). Σε αρκετές χώρες μάλιστα όπως Δανία, Σουηδία, Ην. Βασίλειο υπερτερούν πλέον οι καταναλωτές οι οποίοι προβλέπουν μειώσεις τιμών στο επόμενο χρόνο.

■ Ενισχύεται η πρόθεση για μείζονες αγορές

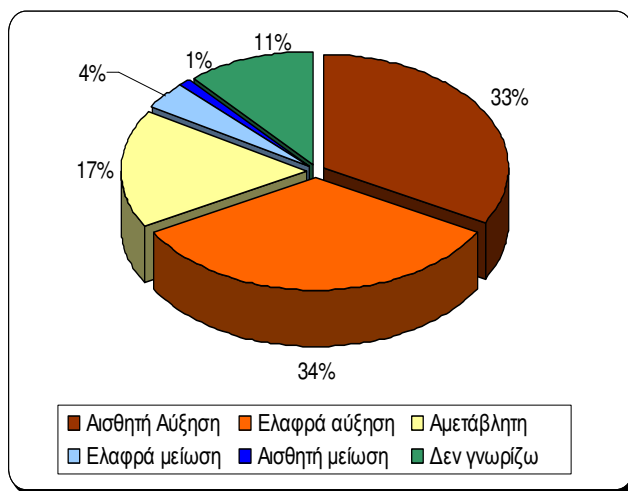
Οι προθέσεις των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών/ηλεκτρονικών συσκευών, κ.λπ.) βελτιώνονται σημαντικά κατά 11 μονάδες τον Δεκέμβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -24 μονάδες. Συγκεκριμένα, το 13% δηλώνει πως προτίθεται να προβεί σε μείζονες αγορές προσεχώς και το 51% αναφέρει το αντίθετο (62% τον Νοέμβριο). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρατηρείται σταθερότητα, τόσο στην ΕΕ, όσο και την Ευρωζώνη.

Διάγραμμα 6: Διάρθρωση ποσοστών Ελλήνων καταναλωτών σε συγκεκριμένους τομείς

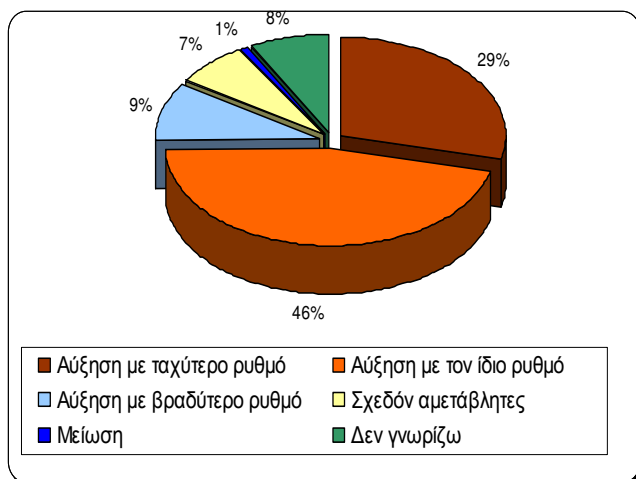
ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ 12ΜΗΝΟ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ 12ΜΗΝΟ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ 12ΜΗΝΟ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ 12ΜΗΝΟ

